

DVA DNY S TCHÁNEM (I.)

Nyní jsem poznal, že Hospodin je větší než všichni bohové. (Ex 18:11)

1. čtení: Skutky 10:34-48

Základ kázání: Exodus 18:1-12

ÚVOD: SETKÁNÍ RODINY

Milí bratři, milé sestry,

dnes se tedy uzavírají Hornácké slavnosti, bez pochyby největší kulturní akce v našem blízkém okolí. Mnozí z vás jste se zúčastnili alespoň některé části bohatého programu. Někdo byl na Hůrce, někdo v průvodu. Některí v kroji, jiní bez něj. Některí zpívali, jiní poslouchali. Některí pili i vodu, jiní... A mnozí v těchto dnech viděli nebo potkali své známé či příbuzné, kteří do našeho kraje zavítali. Hornácké slavnosti: To je prostě skvělá příležitost být s blízkými, kteří jsou zdaleka. Čas, ve kterém se setká rodina při dobrém jídle a pití. Čas, ve kterém si lidé na sebe navzájem konečně udělají čas. Proto jsem vybral oddíl z knihy Exodus, který nám vypráví o setkání jedné rodiny. Přesněji řečeno: O dvou dnech, které spolu prožijí Mojžíš a jeho tchán Jitro.

I. SLAMĚNÝ VDOVEC

Hned v prvních verších dnešního starozákonního příběhu nám to trochu skřípe. Tak především: Do této chvíle jsme neměli páru o tom, že se z Mojžíše stal slaměný vdovec. Že by Mojžíš poslal svou manželku Sipuru i s dvěma jejich syny zpět k jejímu otci Jitrovi. Se Sipurou jsme se viděli naposledy v Ex 4, kdy zachránila život svému synu Geršómovi. A to tím, že ho sama obřezala. To se však stalo až na cestě do Egypta. Tedy poté, co na Mojžíše Hospodin zavolal z hořícího keře. Poté, co se Mojžíš rozloučil se svým tchánem. V tu chvíli byla ještě rodina pohromadě. A pak slyšíme o všech těch zápasech v Egyptě: Mojžíš, Áron, faraó. Faraó, Áron, Mojžíš. Ale o Mojžíšově rodině nepadne ani zmínka. Dokonce ani poté, co Izraelci projdou Rudým mořem suchou nohou a kráčí pouští do zaslíbené země. Až nyní. Až teď se dozvídáme, že Mojžíš je sám. Jeho žena i jeho synové jsou u jeho tchána Jitra, midjánského kněze. Víte, někteří vykladači tvrdí, že Mojžíš se v těch časech stihl rozvést. Že poslal svou ženu Sipuru zpět k jejímu otci. Ano, hebrejské sloveso „poslat“ se skutečně v mnoha případech používá pro označení „rozvodu“. Ale na druhou stranu: Kdybychom to nevěděli, asi by nás tento scénář nenapadl. Vždyť v dnešním textu se mluví o Sipoře jako o manželce Mojžíše. O Jitrovi stále jako o tchánovi Mojžíše, a to dokonce 13x v celé kapitole. Mojžíš možná poslal Sipuru zpět k otci z bezpečnostních důvodů, tedy kvůli tomu, že ho v Egyptě čekal opravdu náročný úkol. Nebo ji poslal k její rodině teprve před několika dny, aby svým blízkým sama sdělila, co všechno Mojžíš a celý Izrael prožili díky Hospodinu. Vždyť už v prvním verši čteme, že:

- *Jitro, midjánský kněz, Mojžíšův tchán, uslyšel o všem, co Bůh učinil Mojžíšovi a svému izraelskému lidu, že Hospodin vyvedl Izraele z Egypta.*

No, nemohl to všechno slyšet právě od své dcery Sipyry? A proč by ne? Prostě: Nepatřím mezi hledače biblických senzací. A tak mě text zcela nepřesvědčuje o tom, že se Mojžíš se svou ženou rozvedl. A kdyby přece jen, copak by za ním její otec Jitro tak spěchal? Copak by ji k němu vodil? To se mi nezdá pravděpodobné.

II. OSOBNÍ BŮH

Další věc: Poprvé zde slyšíme jméno Mojžíšova druhého syna. Zatím jsme jménem znali jen Geršóma. Ale nyní už známe i Eliezera. Bratři a sestry, Mojžíš pojmenoval oba své syny. První, Geršóm (*Host - tam*), odkazuje na dlouhou dobu, kdy Mojžíš žil na poušti ve stanech jeho tchána Jitra, poté co musel utéct z Egypta, protože zabil egyptského dozorce. Druhý syn dostává jméno, ve kterém je vyjádřena naděje: Elíezer (*Můj Bůh je pomoc*). *Byl jsem hostem v cizí zemi, ale Bůh byl mou pomocí.* Tato věta vystihuje podstatnou část Mojžíšova života. Vlastně celý jeho život, protože Mojžíš nepřekročil práh zaslíbené země. Celý život, byť jeho první fázi strávil jako ve vatičce, celý svůj život byl hostem v cizině, ať už v Egyptě, nebo na poušti. A po celý život mu Hospodin pomáhal. Byl jeho pomocníkem.

Bratři a sestry, přemýšlím nad tím, jak se náš život propisuje do životů našich dětí. Nemusíme jim dávat jména, která by vyprávěla o našem životě. A přesto právě naše děti sdílejí část našich životů, díky genům, díky výchově, díky našim zkušenostem, které jim předáváme. Ony sdílejí naše radosti i smutky, pokoj i stres, nadějná očekávání i bezmoc a depresi. Víru a věrnost, nevíru a nevěru. Kéž by si od nás vzali to nejcennější. Ne naše domy, ne náš majetek! Vždyť i my jsme nakonec jen cizinci bez domovského práva. (1Pt 2:11) I my jsme jen hosty v tomto světě. Kéž by je inspiroval náš vztah s Hospodinem, který je založený především na Hospodinu a jeho milostivé pomoci.

- *Bůh mého otce je má pomoc, vysvobodil mě od faraónova meče.*

Bratři a sestry, slyšíte, jak silně osobní je to vyznání? Když přemýšlíme o tom, co Hospodin učinil v Egyptě, dost často mluvíme o vztahu Boha k jeho lidu Izraeli. A to je v pořádku. Přílišný individualismus není na místě. Ale na druhou stranu Hospodin zde osobně jedná s Mojžíšem. A Mojžíš osobně zakouší Hospodinovu osobní pomoc. Jitro slyšel o tom, co Hospodin učinil Mojžíšovi. A Mojžíš vyznává, že Bůh jeho otce je jeho pomocí. Tím, který ho vysvobodil z faraonovy moci. S každým z nás vstupuje osobní Bůh osobně do vztahu. Nejen tedy: On a My všichni. Ale Ty a Já. Ty, Bože. A já, člověk. Společenství Božího lidu tvoří jednotlivci, kteří mají osobní vztah s Hospodinem.

III. LÁSKA VŮČI „JINÝM“

A teď ta třetí věc, která v dnešním vyprávění drhne: Proč se dál zase vůbec nemluví o Sipoře? Proč se dál nemluví o Mojžíšových synech? Jitro je přivedl zpět k Mojžíšovi. Tečka. A Mojžíš vychází vstříc tchánovi, uctivě se uklání před tchánem, líbá tchána, přeje tchánovi pokoj a vede tchána do svého stanu. Jak napsal jeden vykladač, to mě rozesmálo: *Kdybych byl na místě Mojžíše, věděl bych dobře, koho mám jako prvního uvítat polibkem. Rozhodně to nebude můj tchán, ale moje manželka a moje děti!* Stejně tak by kdekdo mohl poznamenat, že daleko zajímavější je popsat nové setkání Mojžíše a Sipory než Mojžíše a Jitra. Filmaři by se dlouho nerozhodovali, čemu a komu by dali přednost... Jistě, jenže Mojžíš je synem své doby. A tak bylo správné uvítat svého tchána jakožto hosta (Gn 18:1-8), jakožto příbuzného, jakožto staršího člověka. (Lv 19:39)

Ale stejně: Myslím si, že Mojžíš zde neplnil jen tehdejší pravidla slušného chování. Na tom, s jakou vřelostí vítá svého tchána, je vidět obrovská náklonnost Mojžíše k tomuto midjánskému knězi, u kterého přece strávil spoustu let života. (Ex 2:26; 7:7; Sk 7:30)

Bratři a sestry, Mojžíš je svědkem Božích úžasných a divuplných činů. Ale dříve, než vydá svědectví o tom, co Hospodin pro něj a pro jeho lid učinil, přivítá s láskou Jitra, svého tchána ve svém obydlí. Pohanského kněze! V tom vidím dobrý příklad pro nás, jak máme jednat s členy našich rodin. Rozhodně bychom měli dosvědčovat těm, kteří jsou s námi svázáni příbuzenskými pouty, co pro nás Hospodin učinil. Ale dříve, než k tomu dojde, je třeba jim prokázat lásku. Pohostinství. Dobrotu. Udělat víc, než se od nás normálně očekává.

- ⁷ *Mojžíš tedy vyšel svému tchánovi vstříc, poklonil se a políbil ho. Popřáli si navzájem pokoje a vešli do stanu.*

Copak Mojžíš nemohl zůstat na prahu svého stanu? Musel mu chodit vstříc? Copak se před svým tchánem – on, mocný vysvoboditel! – musel klanět? A stejně to učinil!

Bratři a sestry, my samozřejmě víme, že je třeba milovat všechny lidi. Jenže někdy to není snadné. A my se kolikrát přistihneme, že se příliš nesnažíme milovat třeba ty, kteří nejsou evangelíci jako my. Ty, kteří nebyli od konfirmace v kostele. Ty, kteří mají ústa plná divných výmluv, proč do kostela už nevkróčí. Ty, kteří otevřeně tvrdí, že v žádného Boha nevěří. Ty, kteří mají plnou hlavu i plná ústa prapodivných náboženských představ. Ty, kteří navíc volí jiné lidi i jiné strany než my. A vedou scestné řeči o fungování našeho světa. Je těžké prokazovat lásku lidem, s kterými si nerozumíme, s kterými jen těžko hledáme společnou řeč. A přestože říkáme, že je máme rádi, ve svém srdci víme, že to není úplně pravda. Byť jsou našimi příbuznými, máme k nim daleko. Mojžíš je nám dobrým příkladem, že je třeba své příbuzné milovat. A že je třeba milovat je tak, aby oni poznali, že je opravdu milujeme. V tom je nám nejlepším příkladem Pán Ježíš. Copak svůj drahý život položil kvůli lidem, kteří si to zaslouží? Kvůli těm, kteří měli k Bohu blízko? Ani náhodou! Nikdo z nás... Nikdo z nás si jeho lásku nezasloužil. A přesto ji všichni smíme přijímat.

IV. VÝZNAM SVĚDECTVÍ

Mojžíš ví, že jeho tchán je pohanský kněz. Že uctívá jiné bohy. Přesto mu prokazuje svou lásku. A vydává před ním svědectví o tom, co všechno v Boží blízkosti prožil. To mně přijde klíčové a naprosto zásadní! Mojžíš neřekne, že je jedno, v co nebo v koho lidé věří, a každý ať si v tomto směru dělá, co chce. To ne! Na druhou stranu Mojžíš výslovně neřekne, že je špatné, špatné, špatné, že tento pohanský kněz věří jiným bohům než Hospodinu. On se s ním nehádá. On tchána nekárá. On se ho nesnaží zatlačit do kouta vahou svých argumentů, nebo silou svého hlasu. On svědčí.

- ⁸ *Mojžíš vypravoval svému tchánovi o všem, co Hospodin kvůli Izraeli učinil faraónovi a Egyptanům, a o všech útrapách, které je potkaly na cestě, a jak je Hospodin vysvobodil.*

Mojžíš to všechno vypočítal. Vypočítal skutky Hospodinovy. Mluvil o Bohu. O tom, jak s nimi Bůh jednal. A když s nimi, pak také s jejich nepřáteli. S Egyptany. S faraonem. A mluvil o útrapách a těžkostech na cestě pouští. O hladu a žízni. O maně a vodě ze skály. A zřejmě i o Amálekově a o jeho porážce. Tedy o všech úskalích, kterými však Boží lid v Boží síle prošel. Bůh je totiž na jednu stranu vystavoval nesnázím a na druhou stranu jim z těch nesnází pomáhal.

A Jitro je zaujatý posluchač. Žádný nezávislý novinář, který by chtěl z Mojžíše vytáhnout každou maličkost a případně ho nacytat při nesrovnalostech v jeho vyprávění. Žádný soudce, který by posuzoval pravdivost Možíšových výroků. Žádný „šťoural“, který by se snažil Možíšovi oponovat. Jitro je člověk v letech, který slyší Možíšovo svědectví, vidí Možíše jako živého svědka Božích úžasných činů, a jeho svědectví přijímá. Radostně přijímá! Díky Bohu za to!

- ⁹ ***Jitro měl radost ze všeho dobrého, co Hospodin Izraeli prokázal, a že jej vysvobodil z moci Egypta.***

A nejen to! Jitro sám chválí Hospodina.

- ¹⁰ ***Řekl: "Požehnan bud' Hospodin, že vás vysvobodil z moci Egypta a z ruky faraónovy, že vysvobodil tento lid z područí Egypta. ¹¹ Nyní jsem poznal, že Hospodin je větší než všichni bohové; odplatil jim podle toho, jak se vypínali nad Izraele."***

Hospodin je požehnaný Bůh. Hospodin je větší než všichni bohové. On je milosrdný, což prokázal vůči Izraeli. On je spravedlivý, což prokázal vůči Egypťanům. A teď jsem to všechno poznal, díky tvému svědectví, Možíši. Bratři a sestry, jak důležitou úlohu v naší křesťanské víře má právě svědectví! A jak často právě roli svědectví v našich rodinách i v našich sborech podceňujeme! Mluvit o tom, co Bůh pro mě i pro nás vykonal... Možná si vzpomenete na to, že vás Bůh zachránil z těžké nemoci. Možná si vybavíte, že vás Bůh ochránil na cestě. Možná si vzpomenete, jak k vám živý Bůh mluvil ústy vašich předků. Možná si vybavíte, jak vás Bůh vytáhl z těžké životní šlamastiky. Tak to nezapomeňme sdělovat druhým lidem! Jistě, náš Bůh není závislý na našich svědectvích. Na druhou stranu: I my neseme díl viny za to, že náš národ v Hospodina nevěří, že lidé kolem nás o Hospodinu vůbec neví.

A ještě jednu dobrou radu nám dnes Možíš dává, tak trochu mezi řádky: I kdybyste si nemohli vzpomenout na nic z toho, co pro vás v životě učinil Bůh, jedno přece jen víte! On vás skrze Krista vysvobodil z moci hříchu, stejně jako Izraelce vysvobodil z moci faraonovy. On vás v Ježíši Kristu vysvobodil ze smrti a rozevřel vám do široka brány nebeského království, stejně jako kdysi vedl Izraelce z egyptského otroctví do zaslíbené země. On se nad námi slitoval. On nás přijal za své děti. To je nejdůležitější svědectví o Boží lásce, které si rozhodně nesmíme nechávat jen pro sebe.

Jitro, midjánský kněz, šel dokonce tak daleko, že přinesl Hospodinu oběti. A Možíš s Áronem šli dokonce tak daleko, že ho nechali. Že mu to umožnili. V jejich stanu. Na jejich půdě. Jejich Bohu. Možná bych měl říct: Jejich společnému Bohu. Není to úplně standardní situace, to je pravda. Ale když Duch svatý vane, kam chce, tak bys mu neměl stát v cestě. Apoštol Petr byl také trochu vyjevený, když při jeho svědectví o Pánu Ježíši začal vanout Duch svatý a pohan Kornélius se svou rodinou začal mluvit cizími jazyky a chválit Hospodina. Ale už za chvíli byli všichni v Kristu bratři a mohli společně jíst chléb. Stejně jako Možíš se svým tchánem Jitrem.

Milí bratři, milé sestry, dnešní biblický příběh mě velice povzbuzuje. A doufám, že i vás. Svědectví o tom, že nás laskavý Bůh skrze Ježíše Krista vytrhl z moci tmy, hříchu a smrti, toto svědectví potřebují lidé slyšet právě z našich úst. Když u toho budou zakoušet i naši nehranou lásku, snad poznají, že náš Bůh je i jejich Bohem.

Modlitba: Hospodine, náš nebeský Otče, děkujeme ti za ty zástupy svědků, díky kterým jsme se my sami směli s tebou potkat. Děkujeme ti především za Ježíše Krista, věrného svědka, prvorozeného z mrtvých, skrze kterého jsme poznali tvou nesmírnou lásku vůči nám. Děkujeme ti za tvé milostivé jednání s námi. A prosíme tě, abys nás posílil svým svatým Duchem, abychom nesli dobré svědectví lidem kolem nás. Amen.